

**Из протокол от заседание на пленум на ЦК на БКП.
Информация изнесена от Тодор Живков за посещение
на парламентарната и партийна делегация в Югославия**

31 октомври 1956 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

на стенографския протокол на заседанието на пленума на ЦК на
БКП, състояло се на 31 октомври 1956 година

1. Протокол	1 стр.
2. Дневен ред	2 стр.
3. Решения	2 стр.
4. Стенографски протокол	7 стр.
5. Откривано на заседанието от др. Т[одор] Живков	7 стр.

По точка първа от дневния ред:

6. Доклад изнесен от др. Антон Югов	8 стр.
7. Предложение на Политбюро за решение	31 стр.
8. Изказване на др. Рада Тодорова	35 стр.
9. "- Тодор Звездов	38 стр.
10. "- Фердинанд Козовски	41 стр.
11. "- Живко Живков	45 стр.
12. "- Младен Стоянов	50 стр.
13. "- Димо Дичев	72 стр.
14. "- Пеко Таков	79 стр.
15. "- Йордан Милев	93 стр.
16. "- Раденко Видински	96 стр.

17.	-"	Марин Грашнов	102 стр.
18.	-"	Иван Перпелиев	107 стр.
19.	-"	Георги Кумбилиев	110 стр.
20.	-"	Захари Захариев	111 стр.
21.	-"	Мария Кирилова	115 стр.
22.	-"	Цола Драгойчева	120 стр.
23.	-"	Славчо Трънски	127 стр.
24.	-"	Тодор Живков	129 стр.

По точка втора от дневния ред:

25.	Доклад изнесен от другаря Тодор Живков	144 стр.
26.	Предложение за решение	173 стр.
27.	Приемане на решение	173 стр.

(VII)

ПРОТОКОЛ
НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ПЛЕНУМА НА ЦЕНТРАЛНИЯ
КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ,
СЪСТОЯЛО СЕ НА 31.X.1956 ГОДИНА

ПРИСЪСТВУВАЛИ: Членове на ЦК на БКП: Антон Югов, Апостол Колчев, Атанас Димитров, Борис Тасков, Боян Българанов, Вълко Червенков, Георги Дамянов, Георги Костов, Георги Кумбилиев, Георги Цанков, Георги Чанков, Гочо Грозев, Данчо Димитров, Демир Янев, Димитър Ганев, Димитър Стоичков, Добри Бодуров, Добри Терпешев, Елена Гаврилова, Елена Димитрова, Енчо Стайков, Живко Живков, Иван Бъчваров, Иван Илчев, Иван Кинов, Иван Михайлов, Йонко Панов, Йордан Милев, Катя Аврамова, Кирил Лазаров, Кирил Драмалиев, Ламбо Теолов, Мария Кирилова, Минчо

Минчев, Младен Стоянов, Никола Балканджиев, Нинко Стефанов, Пеко Таков, Петър Георгиев, Петър Панчевски, Раденко Видински, Рада Тодорова, Райко Дамянов, Рубен Аврамов, Сава Гановски, Станко Тодоров, Тодор Живков, Тодор Прахов, Фердинанд Козовски, Цола Драгойчева, Щерю Атанасов, Илия Добрев.

Кандидат-членове на ЦК на БКП: Атанас Кълбов, Борис Вапцаров, Борис Велчев, Величко Георгиев, Георги Караславов, Георги Манев, Георги Павлов, Димитър Попов, Захари Захариев, Лъчезар Аврамов, Марин Грашнов, Митко Григоров, Мишо Николов, Начо Папазов, Пенчо Кубадински, Петър Коларов, Руси Христозов, Сава Дълбоков, Славчо Трънски, Стоян Гюров, Тано Цолов, Тодор Звездов, Христо Радевски и Янчо Георгиев.

Членове на Централната ревизионна комисия на БКП: Вера Начева, Вълка Горанова, Дими Паламарова, Димитър Димитров, Добри Алексиев, Дона Богатинова, Драгой Коджейков, Иван Перпелиев, Йордан Катранджиев, Кунка Апостолова, Мирчо (1) Спасов, Никола Цачев, Стоян Попов, Стоян Сюлемезов.

Зав. отдели на ЦК на БКП: Демир Борачев, Владимир Попов и Пеню Докузов.

Първия секретар на Окръжния комитет на БКП - София: др. Андрей Михайпов.

Първия секретар на ЦК на ДСНМ - др.Александър Димитров.

Зам. главен редактор на в. "Работническо дело": - др. Георги Боков

Главния редактор на сп."Ново време": Цветан Драгнев

Д Н Е В Е Н Р Е Д:

1. Информация за събитията в Полша и Унгария.

Докл[адва] др. Антон Югов

2. Информация на Парламентарната и Партийната делегация, които посетиха Югославия.

Докл[адва] др. Тодор Живков

Изказали се по точка първа от дневния род:

Др. др. Рада Тодорова, Тодор Звездов, Фердинанд Козовски, Живко Живков, Младен Стоянов, Димо Дичев, Пеко Таков, Йордан Милев, Раденко Видински, Марин Грашнов, Иваи Перпелиев, Захари Захариев, Мария Кирилова, Цола Драгойчева, Славчо Трънски, Тодор Живков.

РЕШЕНИЯ: (2)

[...]¹

II.

Централният комитет на Българската комунистическа партия изслуша и обсъди доклада на др.Тодор Живков за резултатите от разговорите между представителите на ЦК на БКП и представителите на ЦК на Съюза на югославските комунисти, станали на 6 и 7.X.1956 г. в Белград по време на посещението на българската (5) парламентарна делегация в Югославия.

Пленумът на ЦК на БКП напълно одобрява работата, проведена от делегацията на ЦК на БКП, набелязаните на срещата с делегацията на Централния комитет на Съюза на югославските комунисти мероприятия за по-нататъшно развитие на отношенията и сътрудничеството между БКП и Съюза на югославските комунисти. (6)

СТЕНОГРАФСКИ ПРОТОКОЛ

на заседанието на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 31 октомври 1956 година в сградата на ЦК на БКП

Президиум на заседанието на пленума: членовете на Политбюро на ЦК на БКП.

Присъствуват: членовете и кандидат-членовете на ЦК на БКП; членовете на Централната ревизионна комисия вля на БКП; завеждащ отделите на ЦК на БКП, на членове на ЦК на БКП, другарите Пеню Докузов, Демир Борачев и Владимир Попов; първия секретар на Окръжния комитет на БКП-София др. Андрей Михайлов; първият секретар на ЦК на ДСНМ др. Александър Димитров; главният редактор на списание "Ново време" др. Цветан Драгнев и заместник-главен редактор на вестник "Работническо дело" др. Георги Боков.

ПРЕДС[ЕДАТЕЛ] ТОДОР ЖИВКОВ: Другари, откривам заседанието на Централния комитет. Политбюро предлага следния дневен ред:

1. Информация за събитията в Полша и Унгария.

Докладва др. Антон Югов

2. Информация на парламентарната и партийната делегация, които посетиха Югославия.

Докладва др. Тодор Живков

Има ли други предложения по дневния ред на настоящето заседание на Централния комитет? Няма.

Които другари, членове на ЦК, са съгласни с дневния ред, моля, да гласуват с вдигане на ръка. Против? Въздържали се? Няма. Приема се дневния ред.

Има думата др. Антон Югов за доклад. (7)

[...]²

/След почивката/

ПРЕДС[ЕДАТЕЛ] РАЙКО ДАМЯНОВ: Другари, пристъпваме към втора точка от дневния ред. Има думата др. Тодор Живков.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Другари,

Както знаете, нашата делегация, която посети Федеративна народна република Югославия, не беше само парламентарна делегация, а и партийна. В нейният състав бяха включени и членове на Централния комитет на нашата Партия, които водиха разговори по партийна линия с представители на Централния комитет на Съюза на югославските комунисти.

Времето, което престояхме в Югославия, беше малко. Ние нямахме възможност да се запознаем задълбочено както с икономиката на Федеративна народна република Югославия, така и с нейното държавно устройство.

Макар и да са непълни, искам накратко да споделя с вас нашите впечатления от посещението ни в Югославия.

Нашата парламентарна делегация прекара в Югославия две седмици. Ние бяхме в почти всички югославски републики - Сърбия, Македония, Словения, Хърватско и в двете автономни области

Войводина и Косово и Метохия. Посетихме редица градове, много предприятия, заводи и фабрики, научни и културни учреждения, исторически места, музеи и паметници, които говорят за социалистическото строителство в Югославия или напомнят за героичната борба на югославските народи против фашистките окупатори, за извоюване на нов живот.

При нашето посещение в Югославия ние имахме много срещи и разговори в Съюзната народна скупщина на Федеративна народна република Югославия, в скупщините на посетените от нас републики, в народни отбори, с партийни, държавни, обществени и научни дейци, с ръководители на предприятия, заводи и фабрики, с представители на работнически съвети на някои предприятия и пр. В тези разговори ние се запознахме макар и частично с редица страни от (144) живота на югославските народи - с развитието на югославското народно стопанство, със си системата на държавното и стопанско ръководство, с работата на съюзната и републиканските скупщини, със задачите и работата на работническите съвети в предприятията, с живота на някои партийни организации и пр.

Първото нещо, което следва да отбележим за нашето посещение в Югославия е, че през всичкото време - от момента, когато стъпихме на югославска земя, до отпътуването ни за България, на нашата делегация беше оказан топъл другар-ски прием. Навсякъде, където бяхме, видяхме израз на симпатиите и приятелските чувства на югославските народи към българския народ, желание да се развиват по-нататък братските връзки и дружбата между нашите народи.

При нашето посещение в Югославия ние се убедихме, че югославските народи под ръководството на Съюза на югославските комунисти изграждат социализма в своята страна.

Въпреки някои своеобразия и различия в икономиката и в държавното устройство на Югославия в сравнение с останалите социалистически страни, Югославия действително върви по социалистически път на развитие.

Това се определя преди всичко от обстоятелството, че в промишлеността и транспорта, в банките и кредитните учреждения, в цялата търговия на едро и в значителната част от търговията на дребно господства обществената, социалистическата собственост върху средствата за производство. Под контрола на държавата се намира и външната търговия. По такъв начин решаващите позиции на националната икономика са съсредоточени в ръцете на обществото, на държавата.

Вярно е, че икономическата основа на Югославия се състои от два сектора: сектор на общественото производство върху основата на обществената собственост на средствата (145) за производство /социалистически предприятия в промишлеността, транспорта и търговията, държавни земеделски стопанства, селскостопански производствени кооперативи/ и сектор на частното производство върху основата на частната собственост, основан главно на собствен труд /селяни - едноличници и занаятчии/. Относителният дял на частния сектор /дребностоков и частнокапиталистически / съставлява в промишлеността по-малко от 10 процента в селското стопанство около 80 процента от посевните площи принадлежат на селяни - едноличници.

Нужно е обаче да подчертаем още веднъж главното и решаващото. А именно: в Югославия господствува обществената собственост върху основните средства за производство.

Социалистическият сектор е, който играе определяща роля в развитието на югославското народно стопанство и след 1948 год. Основните класи в страната са работническата класа и трудовото селячество, в чиито ръце се намира властта. Това определя характера на държавния строй в Югославия.

Не бива да се забравя и обстоятелството, че в Югославия със закон е ограничен максималният размер земя, с която едно частно селско стопанство може да разполага. Доскоро този размер е бил 20-25 хектара /200-250 декара/ земя. Сега той е намален на 10-15 хектара /100-150 декара/ земя, което е ограничение за развитие на експлоататорските класи в село.

Освен това съвсем определено следва да кажем, че в Югославия и в нейната икономика няма факти за възстановяване на капитализма, за поощряване на неговото развитие.

Независимо от икономическите затруднения, които е изпитвала през последните години, Югославия се е противопоставила на опитите на чуждестранния капитал на западните империалистически страни да проникне в нейната (146) икономика и в частност да получи концесии в републиката.

Значителни успехи е постигнала Югославия в изграждането на своята промишленост. Относителният дял на промишлеността в общия национален доход се е повишил от 18 процента през довоенните години до над 40 процента днес.

Ние бяхме в редица големи заводи, като машинно-строителния завод "Литострой" в Любляна, завода за електросъоръжения "Раде Кончар" в Загреб, корабостроителния завод и завода за пластмаси в

Сплит, фабриката за кабели в Свето-зареве, Оловноцинковия завод "Трепча", завода за огнеупорни материали "Магнохром" в Кралево, текстилния комбинат "Македонка" в Щип, порцелановата фабрика и фабриката за коприна в Титов Велес и др., които наистина са гордост за социалистическото югославско стопанство.

За да имате представа за индустриалното развитие на Югославия, ще дадем само някои сведения за посетени от нас заводи, които безспорно са един от най-добрите.

Машинностроителният завод "Литострой" в Любляна е построен през 1946-1947 година. В него сега работят около 2,300 работници и около 50 инженери. Произвежда предимно турбини за електрически централи, транспортни съоръжения, като кранове, асансьори, ленточни транспорти и др. Най-голямата турбина, която до сега са направили, е за 30 хиляди киловата, а сега имат проект за 75 хиляди киловата. Изнасят турбини за Индия, Пакистан и Близкия изток. Годишната продукция на завода е за около 5 милиарда динара, от която изнасят за около 3 милиарда динара.

Заводът за генератори и електромотори "Раде Кончар" в Загреб, в които работят над 3,500 работници, ще произведе през 1956 година толкова енергетични съоръжения, колкото е имало в старата Югославия.

Корабостроителницата в Сплит може да построи годишно около 110 хиляди бруто регистър тона кораби. Наведнаж могат да строят 8 парахода. Сега работят кораби (147) до 10-12,000 тона, но могат да строят и кораби до 20,000 тона.

Фабриката за кабели в Светозарево е построена през 1951-1952 година. Произвеждат от най-тънката жичка до най-сложни кабели.

В развитието на югославската промишленост съществуват и не малко трудности, на които ще се спра по-късно.

Съвсем определено, обаче, трябва да кажем, че в областта на селското стопанство, особено в сравнение с успехите на промишлеността, Югославия сериозно изостава.

В Югославия преобладава частното селско стопанство. То именно играе господстваща роля в земеделското производство. Относителният дял на общественения сектор тук е още твърде малък. Поземленият фонд на страната се разпределя примерно по следния начин: едноличният сектор - 78 %, кооперативният - 5 %, общественият /държавният/ - 17 %. Частните селски стопанства до 5 хектара, които са 70 % от всички селски стопанства, разполагат с 36 % от всичката земя, намираща се в едноличния сектор, частните стопанства със земя от 5 до 10 хектара са малко повече от 20 %; те владеят 32 % от земята на едноличния сектор. Частните стопанства със земя повече от 10 хектара са към 8-9 % и владеят 32 % от земята на едноличния сектор. Следователно повече от 1,800,000 стопанства на трудещи се селяни със земя до 10 хектара владеят две трети от всичката земя на едноличния сектор, а в ръцете на 180-200 хиляди частни стопанства /с 10-15 хектара/ е съсредоточена около една трета част от земята на този сектор.

Поради тази структура на югославското селско стопанство, следва да отбележим, че в него все още съществуват условия за прояви на експлоататорски тенденции. На частните селски стопани е разрешено да продават и купуват земя, да наемат земя и работна ръка. Държавата обаче, както споменах вече, взема мерки, за да ограничи растежа (148) на частнокапиталистическия сектор: едно частно селско стопанство не може да разполага с повече от 10-15 хектара земя; не може да има повече от двама - трима постоянни

ратаи; стопанства, които използват наемна работна ръка, се облагат със специален подоходен данък.

Поради слабата механизация на земеделието, поради изостаналата агротехника и особено поради ниската стоковост на частното селско стопанство и във връзка с увеличението на градското население, Югославия изпитва затруднения за продоволствия в суровини, затова тя е принудена да внася значително количество продоволствия и суровини.

Известно е, че преди няколко години в Югославия пристъпиха към масово разпускане на производствените земеделски кооперации /задругите/. До тогава в Югославия е имало около 6.900 задруги. Кооперативният сектор е заемал съществено място в общото селскостопанско производство, като е обхващал над 420,000 домакинства, т.е. около 17.5 % от всички домакинства и 23.3 % от целия поземлен фонд. В 1953 година са били разформирвани повече от 5.000 задруги, повече от 1.000 задруги по решение на техните членове са се преустроили в снабдително-пласментни кооперации. Сега в Югославия има близо 900 задруги от производствен тип, които обединяват около 48.000 селски стопанства.

Защо югославските другари са пристъпили към разформироване на създадените вече производствени задруги? Те обясняват, че са пристъпили към разпускане на задругите понеже, поради интензивната индустриализация на страната, са изоставили селското стопанство; понеже Югославия не е разполагала с необходимата материално-техническа база за извършване на социалистическата реконструкция на селското стопанство и с достатъчно количество необходими семена. С две думи, поради икономически слабости (149) и трудности югославската държава не

е била в състояние да осигури на задругите всичко необходимо, за да се затвърдят те, да укрепнат и да се развиват по-нататък. За тези трудности, е допринесло и скъсването на икономическите връзки между социалистическия лагер и Югославия. Появила се е сериозна опасност да се разруши съюза на югославската работническа класа със селяните. Поради всичко това югославските другари пристъпили към разформироване на задругите.

Разбира се, за да се вземе курс към разпускане на задругите, значително са допринесли разбиранията на югославски ръководители за особения път на развитие на Югославия към социализма и по-специално, разбиранията, които имаха място тогава за селското стопанство и неговото по-нататъшно развитие.

Докъде, обаче, необходимостта е налагала да се стигне с разпускането на задругите и до каква степен се е проявило увлечение в това отношение, ние сега не можем да кажем точно, тъй като нямаме по-подробни непосредствени впечатления от селското стопанство на Югославия - посетихме само една задруга.

Преобладаващото мнение сега в югославските комунисти е, че не може да има социализъм без социалистическа реконструкция на селското стопанство; че в една социалистическа страна не може да има два начина, две системи на производство - социалистическа и капиталистическа; че социализмът трябва да се изгражда не само в града, но и в селото.

Искам да кажа няколко думи за социалистическото преустройство на югославското селско стопанство и за някои негови особености.

С отделни проблеми на селското стопанство ние се запознахме при нашето посещение в автономната област Войводина - житницата на Югославия. Социалистическият сектор

(150) в нейното селско стопанство съставлява общо към 27 %; 16 % от земята е в задругите; 11 % в държавните земеделски стопанства; останалата земя е в ръцете на еднолични стопани.

В Югославия организират два типа селски задруги:

задруги от общ тип - по същество това са потребителни, снабдително-пласментни кооперации за обща продажба на продукцията, за закупуване на общи машини, торове и пр.; земята се обработва индивидуално;

земеделски производствени задруги;

Влизането на селяните в задругата е доброволно. Приемането на нови членове става на общо събрание на задругата.

При изграждането и устройството на земеделските производствени кооперации в Югославия има някои особености в сравнение с нашите трудово-кооперативни земеделски кооперации.

Първо. При влизането в задругата селянинът не е длъжен да внесе всичката си земя. Обикновено различните задруги определят различен процент, който кооператорът трябва да внесе от своята земя в кооператива. Например в задругата в Бечей, която посетихме, за да стане един селянин член на задругата, необходимо е той да внесе най-малко 50 % от своята земя. Ако внесе по-малко, общото събрание не го приема. Другаде този процент е по-малък или по-голям. За земята се дава рента, която се движи обикновено към 4 % от добива. Освен това членът на задругата може да отглежда за себе си колкото си иска селскостопански животни. На практика се получава така, че членовете на задругата разполагат и със значително свое собствено селско стопанство, за което не могат да не отделят големи грижи, внимание и труд. Когато кооператорите работят частната си земя могат да искат инвентар и добитък от (151)

задругата, за ползуването на които плащат в пари или в натура. Времето, през което кооператорът е длъжен да работи в задругата, е определено с договор.

Второ. Всяка задруга е длъжна сама със собствени средства да си набавя необходимите селскостопански машини - трактори, комбайни, вършачки и пр. Няма машинно-тракторни станции. Известно ви с какво е тяхното становище за машинно-тракторните станции, за да не се спирам на този въпрос.

Трето. В задругите има два вида работници - постоянни и сезонни. Постоянни са обикновено коларите, трактористите, животновъдите, а останалите са повече сезонни работници. В задругата могат да работят и селяни, които не са нейни членове.

Четвърто. Заплащането на труда на членовете на задругата и на другите работници става в парична форма по тарифна таблица, която се утвърждава от местния народен отбор. Натуралното възнаграждение на труда е премахнато.

Задругата може да продаде произведените селскостопански продукти, но няма право да ги дава на кооператорите като натурално заплащане на извършената от тях работа. Всеки кооператор като работник има договор със задругата и за извършената работа получава парично възнаграждение. Селянинът-кооператор трябва да купи от пазаря всички селскостопански продукти, които са му необходими за храна и облекло.

Пето. Премахнати са задължителните държавни доставки. Запазили са обаче изкупуването и контрактиите. Между цените, по които държавата изкупува селскостопанските произведения, и цените, по които селяните свободно продават своите излишъци, има една разлика от 10-12 процента. Например държавата изкупува

пшеницата по 30 динара килограма, царевицата - по 25 динара, а на свободния пазар цената на килограм пшеница е 33-40 динара, на царевицата - около 30 динара. (152)

Обикновено държавата изкупува около 30 % от продукцията на задругите, около 40 % от пшеницата и почти 100 % от техническите култури.

За да ограничи свободната продажба на селскостопански продукти и да принуди селяните да продават на нея своите излишъци, държавата е въвела много високи такси за превоза на пшеница и царевица.

Шесто. Задругите напълно самостоятелно си изработват своя производствен план, сами си определят какво и колко да сеят, какви селскостопански животни да отглеждат сами разполагат със своите средства. Длъжни са обаче да осигурят фондове - амортизационен, инвестиционен и фонд за резерви. В своите планове трябва да установят платежния си фонд.

Седмо. По-друга е и организацията на труда в задругите. Няма бригади, а групова система. Начело на всяка група стои групов ръководител, който в същото време работи, както и останалите членове на групата. Той трябва да разпределя работата между явилите се на работа работници, да следи как се работи, да отчита извършената работа и пр.

Ние посетихме и една от задругите в общината Бечей, Войводина. Задругата има 23.000 декара земя и 27 собствени трактори. Основните ѝ отрасли на производството са зърнени храни и скотовъдството.

Задругата има централно ръководство и 5 управи, начело на които стоят управители и по един отчетник. Тези 5 управи са създадени на териториална основа, /разстоянието между крайните

блокове на задругата било 20 километра/. Комплексът от един район представлява една единица - една управа. Всяка управа има свой производствен план. Управите обикновено разполагат с 3-7.000 декара земя и сеят почти еднакви култури. Към всяка управа в полевъдството има (153) 3-4 или 5 групи, в които влизат постоянните и сезонни работници.

В околийския народен отбор в гр. Кран, Словения, се запознахме с данъчната система в Югославия. Държавни доставки нямат. Имат обаче поземлен данък, който е 13 -44 % върху дохода от земята, и който се плаща според категорията на земята. В тяхната околия земята е разпределена в 8 категории, като от най-ниската категория е определен доход 21.000 динара, а от най-добрата - около 45.000 динара на декар. Върху този доход се определя и процента на поземления данък.

Селяните плащат такси за превозните средства, които влизат във фонда за пътищата и са на разположение на самата околия. Плащат и такси за различните машини, които се определят от федерацията. Лицата, които със свои превозни средства превозват държавни стоки, плащат данък 15 % от доходите.

В разговорите, които проведохме в Съюзната народна скупщина и в републиканските скупщини, както и при нашето посещение в редица предприятия и народни отбори се запознахме с държавното устройство на Федеративна народна република Югославия и със системата на стопанското ръководство в нея.

Висш орган на властта е Съюзната народна скупщина, която се състои от две камари: Съюзно вече /съвет/ и Вече /съвет/ на производителите. Съюзното вече е представителен орган на всички граждани на Югославия. Вечето на производителите се състои от представители на производствените групи на населението -

представители от промишлеността, търговията и занаятите и представители от селското стопанство. Вечето на производителите се занимава с икономически въпроси. Неговите депутати не участвуват при решаването на общи въпроси, на въпроси на държавната отбрана, държавна сигурност, съдоустройството, гражданството. Няма президиум на Съюзната народна скупщина и (154) Министерски съвет. Изпълнителната власт се осъществява от президента на републиката и Съюзното изпълнително вече. Вместо по-раншните министерства са създадени държавни секретариати начело с държавен секретар - на външните работи, на народната отбрана, на вътрешните работи, на народното стопанство, на бюджета в държавната администрация.

Политическата и икономическата система на Югославия се изгражда върху така нареченото обществено самоуправление, като са създали две нови форми - работническият съвет и комуната.

Какво представляват работническите съвети, за които в Югославия така много се говори? Те са основна клетка в децентрализираната обществена и икономическа структура на Югославия. Във всяко предприятие се избират чрез тайно гласуване от редовете на самите работници. Кандидатурите за членове на работническият съвет се издигат от професионалните организации. Работническият съвет си избира председател /нещатна длъжност/ и управителен комитет /управа/, който представлява пряката изпълнителна власт на работническият съвет.

Най-важните функции на работническият съвет са: изготвяне на тарифно-квалификационен справочник, одобряване на стопанската програма на предприятието, разпределяне на онази част от печалбата, която се остава на предприятието за свободно ползуване, вземане решение за използване на всички фондове,

които предприятието ръководи самостоятелно, контролиране работата на управителния комитет. Управителният комитет се занимава с текущите въпроси. Периодически управителният комитет се отчита пред работническия съвет, а последният - пред колектива на предприятието. Работническият съвет няма право да се намесва непосредствено в техническия процес и в текущите търговски сделки на предприятието. (155)

Директорът, който се назначава от народния отбор на комуната въз основа на конкурс, като специалист ръководи непосредствено работата на предприятието, организацията на производството, изпълнението на стопанската програма, извършва разпределение на работниците и служащите и т.н. Директорът е по право член на управителни комитет, без да се избира. Директорът има право да спира изпълнението на онези решения на работническия съвет, с които не е съгласен, или смята, че противоречат на съществуващите закони. Печалбата на предприятията в Югославия се разпределя по следния начин:

30 % за федерацията, 20 % за анюитетни вноски в банката, 20 % за комуната, 10 % за предприятието.

Средствата от печалбата, които остават за предприятието /десетте на сто от общата печалба/, се разпределят на две:

една част от тях се дават на работниците като извънредна заплата; тези средства не се разпределят поравно между всички работници, а процентно, съобразно основната заплата, която получават;

ДИМИТЪР ГАНЕВ: Ако нямат печалба предприятията?

ТОДОР ЖИВКОВ: Ако няма не дават. Само големите предприятия дават. Ние видяхме, дават по заплата и половина.

Друга част се оставя като фонд на предприятието за покупка на различни машини, за построяване на жилища и за дотиране на друг някои предприятия.

Друга форма на обществено самоуправление в Югославия са комуните. Комуната в административен смисъл обхваща всъщност сектора на старата община, като получава значително разширени компетенции, особено в областта на стопанството и производството. Комуната действа самостоятелно в областта на стопанското развитие. Тя е органически свързана с работническите съвети и другите органи (156) на самоуправлението на производителите. Комуната разпределя всички приходи на своята територия, след като се удържат онези средства, необходими за федерацията и републиките, а също и онези, които остават на разположение на предприятието.

При провеждане на линията на децентрализиране на ръководството на стопанството сериозни изменения е претърпяла системата на планиране в Югославия. Задачата на общодържавното планиране - на Централния стопански план - се ограничават само с установяването на основните пропорции за разпределение на производството и дохода /планът определя сравнителните съотношения между използването на капацитетите, фонда на заплатите, натрупването, капиталовложенията/. В централизиран ред не се предвиждат задължителни задания на предприятията по отношение на обема и асортимента на производството, себестойността на продукцията, начина на нейното разпределение, а също и за плановите цени на произведената продукция. По тези въпроси са предоставили пълна самостоятелност на стопанските организации. Предприятията сами си запланират какво и колко ще произведат през годината. Всяко

предприятие е самостоятелно в работата си: то се ограничава само от общите наредби и общественото стопанския план. Никакви органи на властта не определят неговата политика или производство, то свободно се състезава на пазаря, самостоятелно се развива и самостоятелно сътрудничи с други предприятия.

Например фабриката за кабели в Светозарево напълно самостоятелно определя какви и колко кабели ще произведе, като се ръководи изключително от пазаря на кабели вътре в страната и зад граница . . .

МЛАДЕН СТОЯНОВ: От къде го знаят?

ТОДОР ЖИВКОВ: . . . от печалбата, която ще получи. Продават продукцията си там, където повече плащат за нея. Директорът на завода за кабели заяви пред мен, че в спорта принципи (157) няма, а в търговията морал няма.

При извършената в Югославия децентрализация на административната власт редица функции и задачи са прехвърлени върху предприятията, комуните, околиците и другите основни обществени органи. Това е довело до голямо намаление на административния апарат. Цялото съюзно управление, което се състои от пет държавни секретариата и редица други автономни управителни органи, има днес над 10,000 служаци /без държавния секретариат на народната отбрана/, като 30 % от тази цифра са служители в държавните секретариати на външните и вътрешните работи. А през 1948 година съюзният апарат /без народната отбрана/ е имал повече от 47,000 служаци.

Такова е в основни линии развитието на промишлеността, селското стопанство и на самоуправлението в Югославия.

Нужно е обаче да подчертаем, че ние останахме с дълбоко убеждение, че в Югославия е налице прекомерна децентрализация

в стопанското ръководство, която нанася вреди на народното стопанство. Това при разни случаи се изтъква и от самите югославски ръководители.

Във връзка с отслабването на плановото начало, в икономическия живот на Югославия се пораждат редица отрицателни явления, които се изразяват в даване предимство на местните интереси, в нарушаване на нормалните пропорции между отделните отрасли на народното стопанство, в стремежа на ръководителите на някои предприятия да повишават цените, без да се считат с общите интереси и възможности.

В една своя статия в "Борба" писа, че "в условията на сегашната система на демократизация и на новото комунално устройство много хора съзнателно или несъзнателно тръгват по пътя на местнически и шовинистични тенденции и виждат само интересите на предприятието или на своя народ (158) и не отчитат потребностите и проблемите на цялото общество".

Всичко това, както и ориентирането на югославската стопанска политика изключително към тежката промишленост е създавало известни диспропорции в стопанството. Производството на потребителни стоки е изостанало зад производството на средства за производство. Развитието на тежката промишленост е откъснато от развитието на суровинната база, на минната промишленост, на транспорта и пр. Не се използва напълно капацитетът на предприятията. Например, производствените мощности в повечето машиностроителни предприятия се използват до 40-80 %, в текстилната промишленост - до 75 %, в селскостопанското машиностроене - до 55 % и т.н. Много големи предприятия, които са погълнали значителни капиталовложения, още не са изцяло влезли в строй. Това се дължи между другото и на стремежа на някои

местни органи да строят големи и скъпи предприятия там, където няма достатъчно условия за тях, като са използвали правата, които им принадлежат в областта на управлението на стопанството, планирането и капиталовложенията. Това е довело до известно едностранчиво и локално развитие на промишлеността, без оглед на общодържавните нужди и интереси.

Голям простор получиха свободата на пазарните отношения, конкуренцията, гонитбата на печалба заради самата печалба. Възниква тенденция към покачване на цените. Често продукцията се крие в очакване на по-изгодна конюнктура на пазаря, стига се до съглашения на предприятията - конкуренти за монополни цени, до изкуствено раздуване на цените, до валутни спекулации и пр. Тези явления са предмет на постоянна критика в речи на партийни и правителствени дейци и на страниците на югославския печат.

Както посочи и четвъртият пленум на Социалистическия съюз на трудовия народ в Югославия една от причините за покачване на цените на вътрешния пазар се намира и в развитието на "твърде некрасива и нелоялна конкуренция (159) между предприятията за износ на чужди пазари". През 1947 година в Югославия е имало 50 различни предприятия за износ - търговски и индустриални предприятия и представителства. След премахването на Министерството на външната търговия техният брой се увеличава, за да възлезе през 1955 година на 536.

Трябва да отбележим, че югославското ръководство сега си дава сметка за вредите от прекомерната децентрализация, коригира някои свои разбирания и взема мерки да се осигури контрол в ръководството на стопанството.

Югославските другари ни съобщиха, че средната месечна заплата на работниците и служителите в Югославия е около 10,000-11,000 динара.

Ето например каква е средната месечна работна заплата в някои челни предприятия, които ние посетихме.

Във фабриката за кабели в Светозарево: средната работна заплата е около 12,600 динара на месец; най-ниската работна заплата е около 7,800 динара, а най-високата - на директора - е 43,000 динара; техническият директор получава 40,000 динара; началникът на цех - 32,000 динара, майсторите - 25,000 динара.

В Оловно-цинковия завод "Трепча" средната работна заплата е 11,200 динара.

В копринената фабрика в гр. Титов Велес средната работна заплата е около 9,000 динара.

В текстилния комбинат "Македонка" в Щип, който минава за един от най-образцовите, средната работна заплата е 8-8,500 динара месечно, а за по-неквалифицираните работници - 7,000 динара месечно. Учениците във фабриката получават около 4,000 динара на месец.

Във фабрика за пластмаса в Сплит средната работна заплата е 10,800 динара и т.н.

Нашето впечатление е, че стандартът на живота в Югославия в сравнение с нашия е по-нисък. Това личи и от (160) най-беглото сравнение на количествата стоки, които могат да се купят с една средна работна заплата в Югославия и у нас. Ако е необходимо, аз мога да ви дам данни за това.

ТОДОР ПРАХОВ: Един-два примера могат да се дадат.

ОБАЖДАТ СЕ: Дай някои данни.

ТОДОР ЖИВКОВ: Добре, ще ви дам всичките данни тогава. Например, с една работна заплата в Югославия /приета за 11.000 динара/ и една средна работна заплата в България /равна на 629 лв./ могат да се купят съответно: в Югославия - 250 кг типов хляб, а у нас - 413 кг; 160 кг бял хляб, а у нас - 180 кг; 55 кг говеждо месо, а у нас - 60 кг; 32.3 кг свинско месо, а у нас - 50 кг; 33 кг свинска мас, а у нас - 41 кг; 34.4 кг олио, а у нас - 63 кг; 34.4 кг сирене, а у нас - 60 кг; 24 кг краве масло, а у нас - 25 кг; 77 кг захар, а у нас - 66 кг; значи захарта е повече. 4 чифта дамски обувки, машинно производство с гьон, а у нас 5 чифта; 3.5 чифта мъжки обуца с гьон, а у нас 4 чифта; 1.8 броя дамски костюма от местен плат, а у нас 2.1 броя; 1.4 броя мъжки костюма от местен плат, а у нас - 1.5 броя; 2 метра габардин, а у нас - 2.4 м.; 5.5 метра щрайгар, а у нас - 8 м.; 10 м. целволе за рокля, а у нас - 12 метра. В първостепенните югославски ресторанти храната за един човек за един ден излиза около 2,200-2,600 динара. Или една средна заплата в Югославия ще стигне за храна в първостепенен ресторант само за 4 дни, а една средна заплата в България ще стигне да се храни човек в първо-степенен ресторант 14-15 дни /средно 40-50 лв. за един ден/. Слагам това което най-много може да се плати за един ден за храна. Макар и това сравнение да не е направено с подобни статистически данни, то все пак дава приблизителна представа за жизненото равнище в Югославия и в България. Такова е положението с наемите и т.н.

(161)

Но, другари, важно е не толкова това, че там е по-ниско жизненото равнище. Важното е, че югославското ръководство работи за повишаване на жизненото равнище на югославските народи. Това е главното.

Няколко думи искам да кажа и за работата на организациите на Съюза на югославските комунисти, макар че нашите впечатления за нея са съвсем бегли. Доскоро в Югославия имаха място възгледи за "отмиране на Съюза на югославските комунисти", за отпадане на необходимостта от партийно ръководство на народните маси при новата система не обществено самоуправление. До голяма степен партийните организации са се отстранили от ръководството на стопанството и се занимават изключително с пропагандистка работа. Напълно е ликвидиран партийният апарат. Разпуснати са партийните организации в редица учреждения, като комунистите, работещи в тях, са прехвърлени в териториални партийни организации. Югославското ръководство напоследък подчертава необходимостта от засилване на авангардната роля на комунистите.

(162)

Другари,

В състава на парламентарната делегация беше включена и четиричленна партийна делегация /другарите Тодор Живков, Георги Чанков, Рубен Аврамов и Димо Дичев/, която имаше поръчение от Централния комитет на нашата партия да проведе разговори и установи контакт със Съюза на югославските комунисти по партийна линия.

Ние ви разпратихме предварително стенографските бележки на разговорите на нашата партийна делегация с представителите на Централния комитет на Съюза на югославските комунисти и вие сигурно вече сте се запознали с тях. Затова не смятам за необходимо да се спирам подробно на тези разговори. Искам, обаче, във връзка с тях да подчертая следното:

На срещата беше проявено взаимно желание както от наша страна, така и от югославска страна за разбирателство и установяване на връзки по партийна линия.

Разговорите, които ние водихме на този среща, както и сами виждате това, не са в дипломатически стил, а на партиен език.

В разговорите, по поръчение на Политбюро, нашата делегация постави като основен, централен въпрос въпроса за ненамеса във вътрешните работи.

Защо ние поставихме този именно въпрос като централен въпрос? Затова, защото имаше много и много факти за опити от югославска страна да се намесват в нашите вътрешни работи, включително и в нашите вътрешно-партийни работи. Именно поради наличие на факти за намеса в нашите вътрешни работи от страна на югославския печат и на служители от югославското посолство в София югославският посланик др. Милкович беше извикан през месец . . . в Централния комитет от др. Борис Тасков и му беше обърнато внимание, че подобни действия са несъвместими с по-нататъшното подобряване на отношенията между (163) нашите страни. Обаче след тази наша постъпка не последва промяна нито в поведението на др. Милкович и някои други служители в югославското посолство, нито в югославския печат. Не може при една такава обстановка, която се създава от югославска страна, да се подобряват и развиват по-нататък отношенията между Народна република България и Федеративна народна република Югославия.

При разговорите югославската страна се опита да омаловажи тази наша постановка на въпроса за ненамеса във вътрешните работи.

Даже в проекто-съобщението за разговорите, подготвено от др. Миалко Тодорович и предварително обсъдено с др. Рубен

Аврамов, въпреки енергичното настояване на др. Аврамов, не беше включен предложеният от нас пункт за ненамеса във вътрешните работи и за сътрудничество между нашите партии в интереса на мира и изграждането на социализма в двете страни. На нас ни беше изпратен проект без този пункт. Вместо него се предлагаше пункт, че ние се договаряме да провеждаме дискусии в условия на свобода - едно абстрактно, нищо не значещо положение.

Разбира се, нашата делегация, след като получи съгласието на Политбюро, настоя на своя вариант на съобщението, който беше приет от югославското ръководство и публикуван в печата. Текстът на съобщението за разговорите ви е известен.

Другари, трябва обаче да посочим, че и след тези разговори по партийна линия в Белград, преди известно време се появи материал, изхождащ от ТАНЮГ и поместен в някои югославски вестници, в който се провежда линия срещу сегашното ръководство на нашата Партия и срещу политиката на нашата партия. (164)

Във връзка с появяването на тези материали в югославския печат, Политбюро реши да се обърне с писмо до Централния комитет на Съюза на югославските комунисти, с което да обърне внимание върху недопустимостта на такива прояви, особено след срещата по партийна линия в Белград.

Този пръв наш контакт с югославското ръководство след 1948 година а полезен. Ние се надяваме, че нашето сближение както по държавна, така и по партийна линия ще се ускори.

Другари,

Вие виждате между другото от стенограмата, че на срещата в Белград ние засегнахме и въпроса за някои принципни различия между нас и югославското ръководство. По тези различия ние дискусия не развихме, а и не беше необходимо това да става на

първата наша среща по партийна линия. Породи важноста им ние искаме тук пред вас накратко да изложим някои от тях, макар и при други случаи да сме правили вече това.

Първо. Югославските ръководители продължават да сочат своя, "югославския" път на социалистическо развитие като коренно и принципиално различен от пътя на Съветския съюз и останалите социалистически страни. На преден план те постоянно изтъкват, че във всички области на живота те създавали свои собствени нови форми на социалистическо развитие, създавали "нов механизъм на социалистическа демокрация", който нямал нищо общо с формите на социалистическото строителство в другите социалистически страни; че те прокарвали за човечеството нов път към социализма; че югославските работнически съвети и комуни представлявали значителен принос за развитието на международния социализъм и т.н. (165)

Напоследък др. Кардел наново обширно разви тези разбирания за "югославския път" към социализма в своята статия "Основните проблеми на съвременна Югославия и югославско-американските отношения", поместена преди два-три месеца в американското списание "Форейн аферс". В нея той надълго и широко разглежда въпроса за новата югославска демокрация, за децентрализацията, за формите и органите на така нареченото обществено самоуправление в политическата и обществената система на Югославия. Нищо обаче той не говори за всемерноисторическия опит на строителството на социализма в Съветския съюз, за изграждането на социализма в Китай и страните с народна демокрация. Получава се впечатление, че на нашата планета социализъм се изгражда едва ли не за пръв път и само в Югославия. Според др. Кардел развитието и укрепването на

работническите съвети и комуните все повече стеснявало областта на държавната интервенция и функциите на държавата; държавата губи редица функции, които преди са и предавали характер на първостепенен политически фактор. По такъв начин в отделните области на колективния живот се осъществявал постепенно курс към изчезване на държавата. Излиза, че др. Кардел продължава да поддържа и да развива и по-нататък своята теория за "отмиране" на държавата в Югославия при сегашните условия на прехода от капитализма към социализма.

През цялото време на нашето пребиваване в Югославия югославските другари не си жалиха силите и времето да ни убеждават в преимуществата на техния път на социалистическо развитие. Това те започнаха още с речта на др. Моше Пияде, произнесена на приема, който той даде в чест на нашата парламентарна делегация и публикувана в нашия печат. На нас, също така, и на редица други места се опитаха да ни четат лекции по този въпрос. (166) Поради това ние решихме публично да отговорим на тези опити, което стана в моето приветствие в Загреб, а след това и в изявлението ми на пресконференцията в Белград. Ние застъпихме марксистко-ленинското положение, че през преходния период от капитализма към социализма всяка страна внася свои особености и своеобразия във формите на социалистическото преустройство на обществото, което се потвърждава и от опита на народните демокрации; че тези особености се отнасят само до второстепенни неща, тъй като основните закономерности на социалистическото развитие са общи, едни и същи за всички страни, тръгнали по пътя на социализма.

На второ място развихме мисълта, че всички форми на социалистическо строителство се развиват, усъвършенствуват се,

проверяват се от практиката и остават онези, които издържат изпита на живота.

Другари,

Няма нищо странно в обстоятелството, че отделни комунистически партии търсят нови форми на социалистическо строителство, които най-добре да подхождат за дадената страна. Това е напълно естествено.

Например да вземем Китай, където поради особените икономически и политически конкретни условия, има много своеобразия във формите и методите на строителството на социализма. Китайските комунисти, например, използват етапа на държавния капитализъм като една от формите на преходния период за постепенно преустройство на националната капиталистическа промишленост в социалистическа; прилагат своя тактика и подход при социалистическото преустройство на селското стопанство, като проявяват гъвкавост и диференцират кулаците и едрите земевладелци в зависимост от отношението им към социалистическото преустройство на село. От това обаче (167) китайските другари не правят извод, че прокарват собствен път на социалистическо развитие, напълно нов и принципиално различен от пътя на Съветския съюз и останалите социалистически страни. Напротив, Осмият конгрес на Китайската комунистическа партия единодушно подчерта верността на китайските комунисти към марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, необходимостта да се усвоява и творчески прилага съобразно конкретните условия в Китай съветския опит на социалистическо строителство.

Другари,

Много шум вдигат югославските другари за работата на техните работнически съвети, представят ги като нова, открита от тях форма за ръководство на стопанството. Верно ли е това? Това не е вярно, другари.

Известно е, че непосредствено след Великата октомврийска революция в много предприятия в Съветския съюз беше създадено работническо управление на предприятията, фабриките и заводите. За тази цел работниците организираха "работнически комитети", "делови съвети" като висши органи на управлението на предприятията. Те брояха 25-60 души /в зависимост от големината на предприятието/ и излъчваха свой изпълнителен орган – управа - от 3-15 души. Задачите им бяха да вземат мерки за повишаване на производителността на труда, да пазят имуществото на предприятието, да установяват работната заплата в съответствие с общите норми и пр. Работническият комитет можеше да получава кредити за нуждите на предприятието. В началото на своето създаване работническите комитети изиграха положителна роля в Съветския съюз. По-късно тази система на управление на промишлеността започва да спъва по-нататъшното развитие на национализираната индустрия. Възникнаха големи трудности във връзка с разединението и разпокъсаността на отделните предприятия, с осигуряването на предприятията с гориво (168), средства за производство, работна сила и пр. Поради това беше проведена реорганизация на цялата система на управление на промишлеността, като ръководен принцип стана принципът на единоначалието. На третия всеруски конгрес на совнархозите през 1920 година Ленин рязко се обяви против господствувалата във Висшия съвет за народно стопанство колегиалност, посочвайки, че колегиалността допринасяла за големи загуби на сили и не

осигурявала бързина и оперативност в работата, които се изискват от централизираната едра промишленост, Деветия конгрес на КПСС даде отпор на антипартийната групировка на "демократическия централизъм", която на дело беше за безгранична "колегиалност", въставаше против единоначалието и отговорността. Конгресът реши да се приближи управлението на промишлеността към единоначалието, да се установи пълно и безусловно единоначалие в работилниците, цеховете, заводоуправленията като набеляза цяла редица мероприятия за широко участие на работниците в ръководството на стопанството.

Днес международната реакция също на свой ред издига на преден план въпроса "за нов път на социалистическо преобразование на обществото", принципиално различен от пътя на Съветския съюз, прави широка реклама на югославския път на развитие. Разбира се това не е случайно, не от любов към социализма тя върши тази пропаганда на югославския път на социалистическо строителство.

ДИМИТЪР ГАНЕВ: Хвали ли те врага, значи има нещо гнило.

ТОДОР ЖИВКОВ: Международната реакция се опитва да използва "югославския опит" като средство, оръжие да подкопава единството на социалистическия лагер, да откъсне отделни социалистически страни и да ги противопостави на Съветския съюз. (169)

На нов път на социалистическо строителство, принципиално различен от пътя на Съветския съюз, на югославския опит, за съжаление, залагат сега и някои националистически и опортюнистически елементи в братските комунистически партии на някои народнодемократически страни. Аз имам предвид това което сега стана в Полша и Унгария.

Второ. Югославски ръководители и по-специално др. Кардел - трябва да ви кажа, че това е вече станало теория и на техния среден кадър - не са се отказали от своята теория, според която навсякъде в света стихийно се развивал социализъм, че във всички страни, където повече - където по-малко, където по-бързо - където по-бавно, в това число и в капиталистическите, възниквали нови, социалистически елементи, изграждало се социалистическо общество.

МЛАДЕН СТОЯНОВ: Сигурно и в Америка.

ТОДОР ЖИВКОВ: В техните вестници продължават да се поместват статии, в които се правят опити теоретически да се обоснове и докаже, че например в Съединените американски щати се развива не нещо друго, а вървели към социализъм, че капиталистическата икономическа система постепенно прераствала в социалистическа и т.н. Според др. Кардел например социализъм с неудържима сила и по различни начини си пробивал път в Скандинавските страни, които по еволюционен път вървели към социализъм.

Не е необходимо нашироко да доказваме, че такива разбирания и теории са в пълен разрез с марксистко-ленинската теория. Елементарно положение на марксизма-ленинизма е, че за разлика от капиталистическите форми на производство, създали се и израснали още в недра на феодализма, социалистическата форма, основана на обществена собственост върху средствата за производство, не може да израсне в недра на буржоазното общество, основано върху частната собственост. (170)

Трето. Югославските ръководители продължават да твърдят, че в света имало два блока", като премълчават, че става дума за два лагера, за две системи - социалистическата и капиталистическата. Според др. Кардел, например, по-интензивното

вътрешно обществено развитие във всички страни допринася границите между световните политически системи респективно блоковете да не бъдат същевременно и граници между различните обществени системи. При това положение Югославия провеждала и ще продължава да провежда политика на активен неутралитет между двата блока. Тези позиция е изходна точка в югославската външна политика. Това са и аргументите Югославия да не влезе открито в нашия социалистически лагер.

Четвърто. Не може да не се кажат няколко думи и за отношението на Съюза на югославските комунисти към социалистическите и социалдемократическите партии. Социалистическият съюз на трудовия народ на Югославия и Съюзът на югославските комунисти поддържат много широки връзки със социалистическите партии в света, развиват с тях твърдо оживено и многостранно сътрудничество. Например те поддържат връзки с лейбъристите в Англия, с френската социалистическа партия, с Белгийската социалистическа партия, с Норвежката работническа партия, с Датската, Холандската, Германската, Австрийската социалистическа партия, със социалдемократическата партия на Швейцария, със социалистическите партии в Близкия изток, Азия и Латинска Америка. Югославските другари, както сами това заявяват, държат повече на връзките си със социалдемократическите партии в някои капиталистически страни, отколкото на връзките си с комунистическите, марксистко-ленинските партии в тези страни, какъвто е например случая с тяхното отношение към социалистическата и комунистическата партия в Белгия. Освен това в югославския печат за социалистическите партии в капиталистическите (171) страни се пишат само хубави неща, докато за комунистическите партии,

особено за тези в социалистическите страни се поместват постоянно критически материали.

Другари, според нас, всички тези разбирания и теории, които се развиват и поддържат от югославските другари не са правилни, не са марксистко-ленински теории и разбирания. Нещо повече, те противоречат на същността на марксистко-ленинската теория, от която се ръководи и Съюзът на югославските комунисти. Няма да сгрешим, ако кажем, че всички тези и подобни на тях разбирания представляват опортюнистическа линия в схващанията на югославските другари.

Независимо, че в нашите взаимоотношения с Югославия има различия по принципиални въпроси и трудности, няма никакво основание нашата линия за сближение с Югославия да се променя. Напротив, ние трябва енергично да провеждаме тази линия, като разширяваме по-нататък нашите връзки по държавна линия, а сега, след създадения контакт със Съюза на югославските комунисти, и по партийна линия. Това диктуват интересите на нашите две страни, тръгнали по пътя на социализма, интересите на мира на Балканите.

Такива са, другари, накратко резултатите от пребиваването на нашата парламентарна делегация в Югославия и от проведените разговори по партийна линия с представители на Централния комитет на Съюза на югославските комунисти. (172)

ПРЕДС[ЕДАТЕЛ] РАЙКО ДАМЯНОВ: Искат ли някои думата по направената информация.

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Няма.

ПРЕДС[ЕДАТЕЛ] РАЙКО ДАМЯНОВ: Има предложение да се вземе следното решение от Централния комитет:

РЕШЕНИЕ
НА ЦЕНТРАЛНИЯТ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА
КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ЦК на БКП изслуша и обсъди доклада на др. Тодор Живков за резултатите от разговорите между представителите на ЦК на БКП и представителите на ЦК на Съюза на югославските комунисти, станали на 6 и 7 октомври 1956 година в Белград по време на посещението на българската парламентарна делегация в Югославия.

Пленумът на ЦК на БКП напълно одобрява работата, проведена от делегацията на ЦК на БКП, набелязаните на срещата с делегацията на Централния комитет на Съюза на югославските комунисти мероприятия за по-нататъшно развитие на отношенията и сътрудничеството между БКП и Съюза на югославските комунисти.

Има ли някои бележки по предложението? Няма.

Предлагам на гласуване. Членовете на ЦК, които са съгласни с това предложение да гласуват с вдигане на ръка. Против има ли? Няма. Въздържали се? Няма. Приема се единодушно.

/Заседанието се закри в 19 часа на 31.X.1956 г./ (173)

ЦДА, ф. 1 б, оп. 5, а.е. 234, л. VII, 1-2, 5-7, 144-173. Копие. Машинопис.

-----
¹ Пропуснатия текст съдържа решение по т. 1 от дневния ред. Вж. Раздел V, т. 4 в.

² Пропуснатия текст съдържа доклада и изказванията по т. 1 от дневния ред.